

Cathy Kelly

Het huis aan het plein

the house of books

Oorspronkelijke titel

Homecoming

Uitgave

HarperCollinsPublishers, Londen

Copyright © 2010 by Cathy Kelly

Copyright voor het Nederlandse taalgebied © 2011 by The House of Books,
Vianen/Antwerpen

Vertaling

Ellen Segeren

Omslagontwerp

marliesvisser.nl

Omslagillustratie

Corbis/Hillcreek Pictures/Fernando Bengoechea

Foto auteur

Sven Arnstein

Opmaak binnenwerk

ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 443 2977 3

D/2011/8899/14

NUR 302

www.thehouseofbooks.com

All rights reserved.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*Voor mijn man John,
en mijn dierbare Murray en Dylan,
met veel liefs*

1

Nieuwjaar

Het kostte Eleanor Levine niet veel tijd om haar spullen uit te pakken in het appartement aan Golden Square. Ze had maar twee koffers meegenomen op haar vlucht van New York naar Dublin. Voor een eenvoudige vakantie zouden twee koffers waarschijnlijk te veel zijn. Maar voor het type reis dat Eleanor had gepland, nam ze eigenlijk nog weinig mee...

Toen ze twee weken voor Kerstmis aankwam in het hotel in het stadshart, had de receptioniste alleen beleefd geknikt toen Eleanor zei dat ze de kamer die ze had geboekt misschien langer dan drie weken nodig zou hebben. Hotelreceptionistes keken nergens van op, zelfs niet van elegante oudere dames met een beperkte hoeveelheid bagage die alleen arriveerden en geen vertrekdatum in gedachten hadden.

Evenmin keek iemand achterdochtig naar Eleanor toen ze vriendelijk de uitnodiging afsloeg voor de volledige kerstlunch in het restaurant van het hotel en in plaats daarvan een omelet en een glas prosecco op haar kamer bestelde. Na een leven lang in New York, een stad waar je gang gaan en je nergens voor verontschuldigen vrijwel verplicht was, was het

prettig om te merken dat dezelfde omgangsvormen de Atlantische Oceaan waren overgestoken naar haar geboorteland. Het was anders dan ze had verwacht, eerlijk gezegd. Maar ze was ook al zo lang niet meer thuis geweest, dat ze niet goed wist wat ze kon verwachten.

Tijdens de vliegreis had Eleanor nagedacht over het Ierland dat ze zou aantreffen, nog beduusd dat ze haar gezellige appartement en familie had achtergelaten. Ze was meer dan zeventig jaar geleden vertrokken op het tussendeck van een enorm stoomschip, als serieus elfjarig meisje met haar moeder en haar tante op weg naar de Nieuwe Wereld. Hun eigendommen pasten in een paar kartonnen koffers en haar moeder Brigid had het schamele familiefortuin in een tasje om haar nek gedragen.

Hier was ze dan. Ze keerde terug met een paar platina creditcards, een rij titels voor haar naam en een schat aan levenservaring.

Behalve Eleanor zelf was er nog iets dat beide reizen had gemaakt: het receptenboek van haar moeder.

Toen ze haar toiletpullen had opgeborgen in de badkamer die grensde aan de hoofdslaapkamer en ze haar kleding en boeken had uitgepakt, haalde ze een witte schoenendoos uit de tweede koffer. Haar trouwschoenen, witte satijnen pumps van Christian Dior, hadden jarenlang in de doos gezeten, tot ze die aan haar dochter Naomi had gegeven voor haar debutantenbal. Nu leende haar kleindochter Gillian ze af en toe om ze te dragen met de vintage jurken met gerende rokken die in 1947, tijdens de New Look van Mr. Dior, mode waren geweest. Zoals veel moderne tieners droeg Gillian vaak vintage kleding. Ze zocht haar oma vaak op, trots gehuld in iets waar ze vijftig dollar voor had betaald, een replica van iets wat Eleanor twintig jaar eerder had weggegooid. Mode is een kringloop, dacht Eleanor glimlachend.

Duizenden kilometers van Gillian, Naomi en het leven in New York vandaan, opende Eleanor voorzichtig haar doos met schatten. Dat waren geen schatten in de financiële zin van het woord. Maar als aandenkens aan een leven vol geluk waren het zeker schatten. Er was een masker van zwartgeverfde struisvogelveren van een Halloween-feest, het zijden lint was nog gestrikt van de laatste keer dat ze het had gedragen, een halve eeuw geleden. Een gedroogde roos was zichtbaar tussen de dunne lagen tissue waar die in was platgedrukt. Ralf had haar die roos gegeven als corsage toen ze op een avond een chique gala-avond in het St.-Regis Hotel had bezocht. Onder het velletje tissue waren de gedroogde blaadjes vederlicht.

Ook was er de schelpvormige poederdoos waar ze zo trots op was geweest toen ze vijftwintig was. De goudverf was nu dof en het roze poeder was slechts een stoffig restant in de binnenste ring. En er was een rode lippenstift in een zwart met gouden huls. *Manhattan Red*. Dat was mode geweest in 1944, een kleur die lippen en harten opvrolijkte.

Er zaten ook liefdesbrieven in van haar dierbare Ralf. Sommige met een simpel elastiekje erom, andere met een lint. Hij had graag kaarten en brieven geschreven. Er lag iets blijvends in het geschreven woord, vond hij. Ze had ook de brief bewaard die hij had geschreven toen hun dochter Naomi was geboren. Ongelofelijk dat dat al vijfenveertig jaar geleden was.

‘Ik zal altijd van jou en van onze dochter blijven houden,’ luidde zijn slotzin. Ze kende hem uit haar hoofd. Eleanor streek over het zachte, opgevouwen papier, maar ze opende de brief niet. Ze kon het niet verdragen om de woorden in Ralfs regelmatige handschrift te zien. Misschien zou ze te verdrietig zijn om zijn brieven ooit nog te lezen.

Er waren tekeningen en kaarten van haar dochter Naomi, zo oneindig dierbaar met die grote, kinderlijke letters. Hoewel

het zo lang geleden leek dat Naomi ze had geschreven, werd Eleanor er nog steeds opgetogen van. Naomi was een kind met een groot hart geweest en als volwassene was ze hetzelfde gebleven.

Het derde belangrijke ding in haar schatkistje was nog een verzameling geschriften: de recepten van haar moeder. Oorspronkelijk waren die bedekt geweest door simpel bruin karton, maar decennia geleden had Eleanor glanzend kerstpapier op het omslag geplakt en nu straalden er vervaagde gouden sterren tussen de verbleekte, rood met groene hulsttakjes.

De extra bladzijden die er in de loop der jaren aan waren toegevoegd deden het boek uitpuilen, en een lavendelkleurig gehaakt wollen koordje hield het hele geval bij elkaar. Het was allemaal geschreven in haar moeders schuinschrift, soms met potlood, dat door de tijd vervaagd was, soms met donkerblauwe inkt waar haar moeder zo van hield.

Net als Ralfs brieven en Naomi's onschuldige briefjes in hun wiebelige handschrift was het receptenboek een bron van enorme troost, een talisman die ze dicht tegen haar borst drukte wanneer haar hart brak. Het had Eleanor haar hele leven troost geboden, en nu ook.

Iemand die een blik op het beduimelde receptenboek wierp, zou nooit kunnen vermoeden wat een wijsheid het bevatte. Vooral tegenwoordig dachten mensen dat wijsheid afkomstig moest zijn van experts met titels voor hun naam. Eleanor had er zelf genoeg. Psychoanalytici hadden altijd wel een half alfabet voor hun naam. Maar twee dingen hadden Eleanor geleerd dat mensen met weinig academische vorming vaak meer wisten dan de grootste geleerde.

De ene was haar moeder Brigid.

De andere was haar eigen enorme levenservaring.

Eleanor was nu drieëntachtig en ze had al die drieëntachtig

jaar ten volle geleefd. Dat had Brigid haar ook geleerd. En nog veel meer.

Eleanor was opgeleid aan een van de beste universiteiten van de Verenigde Staten, terwijl haar moeder niet meer dan een paar jaar onderwijs had gehad in een klein dorpsschooltje in Connemara, waar alle kinderen elke dag een turf mee moesten brengen om het vuur brandend te houden. Toch was Brigid geboren met alle wijsheid van de wereld in haar boten en een zachtaardigheid in haar hart die maakte dat ze vergevingsgezind naar de wereld keek.

In de tijd dat ze in New York als psychoanalyticus werkte, had Eleanor ontdekt dat bitterheid aan mensen vrat als een ziekte. Mensen zaten jarenlang in therapie om simpelweg te leren wat Brigid O'Neill intuïtief had geweten.

In het receptenboek had ze al die wijsheid voor haar dochter opgeschreven.

Op een bepaald moment waren de recepten en de aantekeningen die ze in de kantlijn had gemaakt een eigen leven gaan leiden.

Brigids receptenboek was nooit een rechttoe rechtaan kookboek geweest. Het was een boek dat vertelde hoe je moest leven, vol kennis van een zachtaardige plattelandsvrouw die had geleefd van wat de grond opbracht en die haar gezond verstand en aangeboren Keltische intuïtie had gebruikt om te overleven.

Eleanor had zich vaak afgevraagd of haar moeder meer spiritueel bewustzijn had dan andere mensen. Een soort instinct dat de moderne wereld was kwijtgeraakt en steeds probeerde te hervinden. Zeker, haar receptenboek bevatte een soort magie. Misschien was het enkel de magie van eten en leven.

En zeker, eten en leven waren met elkaar verweven, dacht Eleanor.

Haar moeder had haar leven geleid in de nabijheid van het fornuis. Mensen eten geven en koesteren was een gave op zich. De oude godsdiensten die de kracht van het feestmaal hooghielden, hadden dat begrepen. Eten had te maken met hoop, wedergeboorte en familie, en met voeding die verderging dan het zuiver fysieke. Net als de aardappelpuree met het kuiltje vol smeltende boter in het midden en de bieslook eroverheen die je at als je je neerslachtig voelde. Of de kippensoep die ze maakte als er alleen maar restjes waren, maar die, als ze gemengd werden met talent en liefde en een vleugje knoflook, een soep vormden die je hart verwarmde. Of de smaak van versgeplukte bessen op lippen die rood waren van het sap, in bed met de man van wie je hield.

Eleanor dacht aan de man met wie ze ooit een warm bed en aardbeien had gedeeld. Zelfs zestig jaar later herinnerde ze zich de glans van zijn huid en haar vingers die met de spieren in zijn schouders hadden gespeeld, terwijl ze tegen elkaar aan lagen in een cocon van liefde.

Dat kon ze nu met niemand delen. Bijna iedereen reageerde geschokt als een tachtigjarige het over seks had. Belachelijk eigenlijk. Net zoiets als ongelovig reageren bij het idee dat een vintage Ford uit 1930 wel eens over de wegen heeft gereden. Ze glimlachte.

Ze had Ralf over die man verteld, haar eerste minnaar, toen ze elkaar net kenden.

‘Ik wil dat er tussen ons geen geheimen bestaan,’ had ze gezegd.

Ralf had het begrepen. Omdat hij wist dat wanneer hij en Eleanor de liefde bedreven, dit alles oversteeg wat ze met die man met de aardbeien had gedeeld.

Ralf had graag kaas gegeten, brie die van het toastje op het bord droop, terwijl ze in hun krakkemikkige bed lagen en met

elkaar praatten nadat ze hadden gevreeën. Ze had hem Turkse appelthee laten proeven, die om de een of andere reden goed bij de kaas paste. Hij had haar laten zien hoe je *kneidlach* maakte, kleine, kosjere deegballetjes waar hij als kind zo van had gehouden. Veel van hun gelukkigste momenten – en die waren talrijk geweest – hadden ze genoten van maaltijden.

Eten maakte alles goed.

Ze genoot ervan als ze gingen wandelen om uit eten te gaan in een van de restaurants in de buurt, en nog uren bleven npraten als ze klaar waren met eten. Met een professioneel oog bekeek Eleanor de stellen die lang getrouwd waren en niets meer tegen elkaar te zeggen hadden, en had medelijden met hen vanwege hun ongemakkelijke zwijgen tijdens de maaltijden. Ralf en zij hadden dat probleem nooit gehad: ze praatten alsmear door. Belangstelling hebben voor degene met wie je getrouwd was, was een van de grootste gaven van het leven.

Eleanor hoorde de klok van de St.-Malachiaskerk aan de overkant van het plein het middaguur slaan. Die klank associeerde ze altijd met haar jeugd. Haar ouderlijk huis in het kleine dorpje Kilmoney aan de westkust had drie kilometer van de dorpskerk gestaan, en als het angelus klepte op het middaguur en om zes uur 's avonds, hield iedereen op met waar hij mee bezig was om te bidden.

Op Golden Square deden maar weinig mensen dat.

Vanuit haar raam kon Eleanor een groot deel van Golden Square zien. Ze had het appartement niet gekozen vanwege de buurt, maar nu ze er woonde, vond ze het heerlijk. Er waren nog maar weinig van deze groene pleinen over in de binnenstad van Dublin, had de verhuurder haar verteld, en zelfs ondanks de instortende huizenmarkt werden de huizen hier snel verkocht. De tuin was omgeven door oude smeedijzeren hekken met krullerige punten erop. Aan elk uiteinde

bevond zich een zwart met goud gekleurde dubbele poort met een fraai patroon van wijnranken erin. Eleanor had zo'n poort in het Victoria & Albert Museum in Londen gezien en wist zeker dat die waardevol was. Hij hield de wacht over de bloemen, de bankjes en de speeltuin binnenin.

Ondanks de moderne winkels en bedrijven in een hoek van het plein straalden de rode bakstenen huizen en Georgiïaanse villa's iets antieks uit. De meeste waren nu opgesplitst in etages, maar ze zagen er nog steeds uit alsof een keukenmeid in lange rok elke ochtend bij zonsopgang binnen kwam rennen om de vuren aan te steken.

Eleanor was er bij toeval beland, maar ze merkte dat ze Golden Square mooi vond. En ze geloofde niet in toeval. Alles gebeurde met een reden.

Ze was twee dagen na Kerstmis in het appartement getrokken, hoewel de jonge vertegenwoordiger van de verhuurder had laten doorschemeren dat ze gek was als ze er in de vakantie in wilde.

'Dit is prima voor mij,' had Eleanor gezegd op haar rustige psychoanalyticus-toon die al die jaren bij haar patiënten zo goed had gewerkt.

De verhuurder, die zich schikte, had haar vanuit het hotel waar ze de kerstdagen had doorgebracht naar het appartement gereden. Hoewel hij het niet hardop durfde te zeggen, vroeg hij zich af waarom iemand Kerstmis of Nieuwjaar niet bij familie wilde doorbrengen. Misschien had ze geen familie, dacht hij, en op dat moment besloot hij liever te zijn tegen zijn eigen moeder, omdat zij ooit ook een oude, grijze dame zou zijn – hoewel misschien niet zo'n vastberaden type met een ruggengraat zoals deze. Dus voegde hij zich naar de plannen van Mrs. Levine en verried geen verbazing toen ze uitlegde dat ze Ierse was van geboorte ondanks haar Amerikaanse

accent, en besloot dat ze waarschijnlijk een beetje gek en ook rijk was. Ze had blijkbaar meer dan genoeg geld als ze in een vijfsterrenhotel kon logeren, en ze had niet onderhandeld over de huur van het appartement van de Taylors op de begane grond aan Golden Square.

Toen hij het haar op kerstavond had laten zien, had ze gezegd dat het precies was wat ze zocht: centraal gelegen, zonder trappen in het huis zelf, hoewel ze met gemak de tien treden van het pad naar de voordeur van het fraaie, villa-achtige pand beklom. Ze had iets chics en mooi gemeubileerd in gedachten gehad, en dat was het huis van de Taylors met de prachtige schilderijen en de ouderwetse meubelen beslist.

Het was een rustige plek om te wonen en er was veel te zien als ze in het grote erkerraam ging zitten en over het plein uitkeek.

Ze keek nog steeds graag naar mensen.

‘Hou toch op,’ fluisterde Ralf als ze op cocktailparty’s aan Upper East Side waren en Eleanors gezicht die stille, nadenkende uitdrukking aannam die hij zo goed kende. ‘Dat merken ze.’

‘Niet waar,’ fluisterde ze dan terug.

Ze merkten er inderdaad niets van, vreemd genoeg. Haar analytische blik werd altijd opgevat als beleefde aandacht.

Hoewel ze hier pas een week was, was Golden Square een heerlijke plek voor haar hobby. Ze voerde dan wel geen praktijk meer, ze genoot er nog steeds van iedereen te observeren.

Recht tegenover Eleanors appartement zag ze een opvallend mooie vrouw van in de vijftig met schouderlang kastanjebruin haar een smal wit huis in en uit gaan, soms vergezeld van een lange, aardig uitziende man. De paar keer dat Eleanor uit was gegaan, had ze de lunchroom aan het plein bezocht, een pittoresk uitziend etablissement met rode gordij-

nen dat Titania's Palace heette. De vrouw had er achter de balie gestaan en naar haar geglimlacht, terwijl ze op zeer efficiënte wijze thee en koffie schonk en mensen 'lieverd' en 'schat' noemde.

Eleanor dacht na over de troost die ervan uitging als je 'lieverd' werd genoemd. Het was een aardige manier om een oudere dame aan te spreken. Beter dan het etiket voor anderen zoals 'mevrouwtje', waarvan ze altijd het gevoel kreeg alsof een verpleegkundige met een zuurstofmasker achter haar aan zat. De vrouw in de lunchroom klonk niet neerbuigend als ze 'lieverd' zei. Het klonk heel natuurlijk. Ze straalde een vriendelijkheid uit die mensen raakte.

'Zal ik de koffie naar de tafel brengen, lieverd?' vroeg ze Eleanor, terwijl haar zachte gezicht met de lieve bruine ogen en donkere wenkbrouwen boven de balie naar haar glimlachte. Ze deed Eleanor aan iemand denken, een actrice, Ali McGraw, inderdaad. Ja, ze was echt aardig, dacht Eleanor terwijl ze mompelde: 'Goed, dank u wel.' Ze was nog niet klaar voor sociale contacten. Ze was nog in die fase van de rouw waarin ze de wereld gadesloeg, maar nog niet klaar was om die toe te laten.

Misschien, dacht ze met een golf van wanhoop, zou ze dat nooit meer kunnen.

In het appartement boven het hare woonden twee zussen die ze nog niet had ontmoet, maar van wie ze de namen van de postbode had gehoord. De jongste, Nicky, een kleine blonde vrouw, leek een pittige carrière te hebben, af te lezen aan haar kleding, maar Eleanor kon niet bedenken waarin. Connie was lang, droeg degelijke kleding en stapte elke ochtend op platte schoenen naar haar auto met stapels schoolboeken in haar armen. Ze zag er helemaal uit als een goede docente.

Toen ze naar haar keek, besloot Eleanor dat Connie over-

kwam als iemand die geen tijd had voor vrouwelijkheid of meisjesachtig gefruitsel. Misschien was haar nooit verteld dat ze aantrekkelijk was. Eleanor had dat in haar praktijk vaak gezien. De lessen die mensen in hun jeugd leerden, drongen zo diep door dat ze bijna deel uit gingen maken van iemands DNA. Dat was moeilijk te veranderen.

Nicky was daarentegen vol zelfvertrouwen en mooi, als een bloemenzee. Ze had een vriend, een lange, slanke vent die haar achterna liep als een jong hondje of haar hand vasthield als ze over het plein naar de buurtwinkel wandelden. Die zussen fascineerden Eleanor: ze waren volkomen verschillend.

Aan de andere kant woonde de chiroprodiste die haar dokter – nou, ze moest zich nog aan haar dokter voorstellen, dat was wel verstandig op haar leeftijd – haar had aangeraden.

‘Nora Flynn, die is heel goed, u zult haar zeker mogen. Ze heeft geen tijd voor geleuter en mooie praatjes, die Nora. Maar ze is een kei in wat ze doet, ze runt een uitstekende praktijk.’

Eleanor zorgde graag goed voor haar voeten en had al een afspraak bij Nora achter de rug.

Nora was precies zoals de dokter haar had omschreven: goed in haar werk en zonder geleuter. Ze vroeg niet waarom Eleanor naar Golden Square was gekomen. Ze vertelde vooral over een slechte bloedsomloop, de kou zo vroeg in januari en dat mensen nog steeds niet inzagen dat je goed voor je voeten moest zorgen. Eleanor had Nora daarna haar hond zien uitlaten op het plein. De chiroprodiste droeg zeer mannelijke kleren, maar sprak tegen haar hondje als een moeder tegen haar kleine kinderen.

Eleanor was nog niet het plein overgestoken naar The Nook, hoewel ze de buurtwinkel vanuit haar raam kon zien. Ze had die niet echt nodig dankzij de bestellingen via inter-

net. Ze bestelde alles online, en een aardige jongeman van de supermarkt bezorgde het en droeg alles haar huis binnen. Toen hij zag dat niemand de boodschappen kon opbergen, vroeg hij waar alles moest staan en zette alles op de juiste plaats, zodat ze niet hoefde te bukken om de tassen op te tillen. Die dag, toen hij net weg was, had Eleanor bijna gehuild. Het was de vriendelijkheid die haar raakte. Onbeschoftheid kon ze aan, maar aardigheid brak door haar verdediging en ze voelde zich alsof ze op iemands schouder moest uithuilen.

Naast haar pand zag ze trappen naar een kelder, waar een grote beer van een man woonde met zijn dochter. Eleanor zag hem zijn dochtertje — een lang, mager meisje met rood krullend haar — wel eens naar school brengen. Hij leek gelukkig als hij met haar samen was, maar als hij alleen was, zag hij er anders uit: diep ongelukkig en onbereikbaar. Eleanor voelde een enorme aandrang om erachter te komen wat er aan de hand was en te helpen.

Ralf, haar lieve echtgenoot, wees haar altijd liefhebbend terecht omdat ze de wereld wilde verbeteren. ‘Het is niet jouw taak om iedereen te helpen.’

Eleanor herinnerde zich de begintijd van de psychotherapie tijdens haar studie en de wens om iedereen die ze tegenkwam te helpen. Mensen waren voor haar niet zomaar mensen, het waren potentiële gevallen van obsessieve dwangstoornissen, een Elektra-complex of verlatingsangst. Iedereen in haar lesgroep had net zo gedacht als zij. Ze moesten een maand lang wegblijven uit het campuscafé omdat ze allemaal gefixeerd waren op een serveerster die in hun ogen leed aan een psychosomatische stoornis en omdat ze haar wilden helpen.

Uiteindelijk bekende iemand het aan professor Wolfe, hun docent, en vroeg wat ze moesten doen. Professor Wolfe had niet gereageerd zoals ze hadden gehoopt.

‘Waarom denken jullie dat jullie die serveerster kunnen helpen?’ had hij gevraagd, met afgewend hoofd. ‘Waarom zou je haar willen helpen? Heeft ze om hulp gevraagd?’

‘Ik durf te wedden dat als je hem de weg naar zijn kantoor vraagt, hij zijn hoofd opzij draait en zegt: “Waarom wil je dat weten?”’ gromde een van Eleanors groepsgenoten.

‘Maar hij heeft gelijk,’ verzuchtte Eleanor. Psychotherapeutische hulp was geen pleister op een wondje. Het was een instrument voor het leven en kon alleen maar worden toegepast als die persoon dat wilde. Het enige wat een psychoanalyticus kon doen, was voorzichtig proberen de persoon zijn eigen instrumenten te laten vinden, maar het was aan de patiënt om die te gebruiken.

‘Niet iedereen is gek,’ zei Susannah, haar huisgenote tijdens haar studie, die moleculaire biologie studeerde en laat op de avond vaak ‘wie denk je dat er aan X of Y lijdt’-gesprekken had gehoord. Susannah zag het leven in absoluten. Ze was een postdoctoraal-student die werkte aan kankeronderzoek en er was geen plaats voor emotie. Dingen werkten of ze werkten niet. De muis ging dood en het leven ging verder.

‘Gek is geen term die we in de psychoanalyse gebruiken,’ had Eleanor lachend gezegd.

‘Je had me voor de gek kunnen houden,’ zei Susannah.

Er zat een verjaardagskaart in Eleanors doos met schatten, ondertekend met *Susannah, Mrs. Tab Hunter*. Susannah was geobsedeerd geweest door de filmster uit de jaren vijftig, maar je kon haar niet gek noemen.

Eleanor vroeg zich af waar Susannah nu was. Ze waren elkaar uit het oog verloren rond de tijd dat Eleanor en Ralf trouwden. Susannah ging in Zwitserland wonen om daar aan een universiteit te gaan werken. Eleanor haalde zich haar voor de geest: nog steeds lang, excentriek, en gek op mensen op het witte doek.

Een bries deed de tak aan de lijsterbes voor het raam tegen Eleanors raam tikken. De kleine paarse besjes aan de hulstakken eronder waren allemaal weg. Soms zat er een eenzaam roodborstje in de boom dat Eleanor vragend aankeek, alsof het haar om eten vroeg.

Eleanor glimlachte er medelevend naar, maar kon geen vetbollen meer buiten hangen. Dat vereiste een lenigheid die ze niet meer bezat.

Er waren meer dingen die ze niet meer had. Haar geliefde Ralf was het belangrijkste. Niemand had haar nog nodig. Haar familie in New York hield van haar, maar iedereen had zijn eigen leven. Naomi en haar dierbare echtgenoot Marcus waren druk met hun meubelimportbedrijf. Filan's Furniture vroeg veel aandacht en groeide ondanks de crisis.

Gillian, Eleanors kleindochter die ze aanbad, zat in haar tweede jaar aan UCLA en had zich vol overgave in haar nieuwe leven daar gestort.

Ze konden allemaal zonder haar. Ze was te zeer gebroken van verdriet geweest om een goede moeder of oma te zijn. Sterker nog, in de toestand van rouw waarin ze nu verkeerde, was ze misschien eerder een last.

Dat was een raar gevoel. Haar hele leven had Eleanor gewerkt en haar best gedaan, zowel voor haar familie als voor haar werk. Ze loste problemen op, ze creëerde er geen.

In een moment van rouw was dat allemaal veranderd. *Zij* was veranderd.

Dat was de reden waarom ze New York de rug had toegekeerd en naar Ierland terug was gegaan. Hier vond ze misschien het antwoord, hier kon ze misschien ontdekken wat ze moest doen. Ze hoopte het met heel haar hart.